

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Megjelenik a lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előzetes határ minden es. k. postahivatalnál, a lapok kiadó hivatalához, címzett levelekben. Ár: évi negyven 3, félévi 6, három 12 pengő forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

A Szentegyházutcában, a Kendeffi háznál, 487. szám alatt.

Hirdetések minden négy hasábol egy sor után 4 pengő, közzétételnek; folytonos hirdetésekért 10 pct. elengedtetik. Hirdetési árak: a tőre 15 pr. 60 pr. 100 pr. előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók.

KIADO - HIVATAL:

A Közeletűzében, STEIN könyvkereskedésében.

KERESKEDELMISZÁLLÁS

I.

Erdély egyik eredendő bűne az, hogy nem kereskedik; pedig a kereskedelem gazdaság, tanít, s e kettő az emberi társulatot szabaddá, hatalmassá teszi. Amde a mi eddig nem volt, lehet ezután, s ezt egész lelkemből ohajtom. E reményben nyulék iróttollamhoz, kedves honfi-társaimat a kereskedelem némi eszméivel ösmertetendő.

A kereskedelmi szellem — a művészi szellem ellenképe — hozzá szokik szerencse-játéka változandóságához, mely ha neki nem gazdagságot, de legalább jó életet ad. Ő oly élesen figyelmeztet, hogy a külső életre nézve más állapotban élőkkel kevesebbé csatlakozik; de az ő érdeke a világon a legegyszerűbb; s ez okból mit se tud se a művészek szeszélyéről, se azon vesztélyéről, miként az ember egy tárgya kelletlenül mélyebben sülyedhet. Egy úgy se lehet kevesebbé magán álló, mint az övé; de ha abban a pénz magán álló hatalmát önszámlára megnyerte, s egy részt belőle a kereskedelem ingadozásától megmenekült, akkor senkise gondolt kevesebbet mint ő arra, hogy minden magán vagyon csak a társulat engedélye, s védeime által állhat meg.

De hát vajjon a kereskedelmi szellemnek nem lehet-e más jobb, nemesebb értelmet adni? Úgy hiszem igen; mert hisz nem látunk-e a kereskedelmi állapotban sok becsületre méltó férfiak? Azonban azt is meg kell vallani, miként a kereskedő gondoskodik azon eszközről, mely által a dolgozás, s az elhasználás érinkezésbe jönnek, s magokat kölcsönösen meghatározzák. Ezen eszközök veszélye az övé, de övé a jutalom is. Csak vigyázni kell, nehogy csalódás jusson közibe, jóllehet nem a személyekre, mert ezek gazdaságukat nemeseen használhatják a nélkül, hogy arról kereskedői szellemük tudna. A minden állapotú dús jövedelményeket oszthat ki nagy mértékben; ő lehet a művészek Mecaenása, ő elmozdíthat minden szépet, s jót.

E dús történetesen éppen egy kereskedő lehet, s a kereskedelem neki, mint egy gép, megszerezheti a jólét eszközeit.

Amde e szerint ugyanazon egy személyben több jelenségek vannak. Egyik tartozik a kereskedő szelleméhez, másik a kész dushoz, ki midőn vagyonait használja, azok eredetére többé nem gondol. Hát az első megnevesedések, ily esetben a kereskedelem, mely ugy folytattatik, mint egy művészet, kénytelen volna magának egy magasabb irányt kitűzni.

Ha a kereskedő kimutatja azt a pontot, melyen ő a honi műszorgalom elmozdítására befolyt — a helyett, hogy a külföldi kegyelme, — csak akkor nemesült meg benne a kereskedelmi szellem, s még csak azt lehetne ohajítani, hogy a közönség az ő példáját fogja fel, s az ő segélyére siessen. Amde e tekintetben a közönség ötlet nem előzheti meg. Azon pillanatban, midőn kelmére van szükségünk, nem a rosszabbat, s drágábbat, de az olcsóbbat, s jobbat veszszük, s így a művész kénytelen leendő kelméjét finomítani, s szépíteni.

De mi leendő abból a kereskedőből, ki minden órában egy igen nagy concurrenciától tarthat, s az által elbukhatik? Ő akkor híresztelje kelméi olcsóságát, s ez olcsóság megvesztegetendi a vásárlót. Az emberek meg fogják szokni a hamar elhasználást; az emberek elszoknak a takarékoságtól, miszerint a kelme sokáig tartott. A kereskedelem mozgalmi lélekzetlenekké leendnek; mindenféle nyereség veszteség lesz; a szerencsejétek kecseség; a józan megfontolás eltávozik; a dacz elcsügged, — s már eléállanak az erkölcsi-tanítók, a papok, s beszélnek az erényről, a bűnről, s a megváltástól! Ennek meg kell lenni, de mit használ?

Egy idegen ipar eláraszt termékeivel, s idegen theoretikusok alapították nálunk az államgazdasági tant. Ez a tan, melynek legfőbb alapja a szemmel tartás, minálunk angol, francia tényekre van téve, honiak helyett! A bizalmatlanság azok iránt annál nagyobb, mentől tisztábban áll sze-

münk előtt, hogy a természet, s állományok véleményei idegen befolyások által ide s tova dobhatnak. A múlt század végével Rousseau s Montesquieu Német-hon bölcsőire látható befolyást gyakoroltak. Később pedig ezt mondják vala Német-honban: „A mi nemzedékünkkel az idő óriási lépéseket teend, a századok tizedeké fognak összevonulni.” Amde midőn világra jöve, hogy egy hódító nagyra vaggya sa nem gyakorolhat állandó uralmat Európára felett, ekkor az óriási léptek dicsősége elnémula, s megváltozta, miként a régihez, de még az elavulthoz visszahozást még a theoretikusok is szerették. Minden világ, mely idegen földről jön, csak egy csillám, mely jobb mint a sötétség, de arra, hogy a tévesztő utat észrevegyük, csak ugy szolgálhat, ha általunk teremtet valódí világgal segítjük.

Erdélyország nem egy olyan tengeren uralkodó sziget, mint Angolhon, melynek partjához rég nem közeledett ellenhad sereg, melynek művei magoknak ott tereinthetnek vásárhelyet, a hol akarnak: de benn saját kebelében bír kinézetekkel, melyek kiaknázása jólétet árasztathatna csak a kellő ismeretek mellett a tett vagy szorgalom ne hiányozzék.

Farkas Sándor.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

M. Óvár. — (Szeszgyártás, a Kont faja, a szt. páli ménés.) — Legyen szabad a második gazdasági ifjak szeszgyártási kirándulásáról a m. h. végén, némi jegyzeteket fölhoznom, u. m. 1-ór az innen két órára fekvő hédervári szeszgyárhoz gr. Viczay urnak. Jelenben a munka meg van szűnve, mivel jövedelmet nem hajtana. Különbö krumpiból dolgoztak, két kádba 80 mázsát keverve be, ezeknek összeváltása hordóban gözzel párlás után, 1 s fél óra alatt érczhengerekkel ment végbe, honnan is a keverő kádba jöve, 60 fok R-ra melegített fel gözzel a keverék, hol 40 mázsa krumpilhoz 12 mérő zöld szalad használtatott. A keverés, cukorképződés (1—2 óra) után, Montejus által emeltetett fel a hűtőre, hol 60 akó elfér. Szeszétető gépül a Schwartz-féle használtatik. Elszűtő 11% vezetődött, mely Balling szerint három nap alatt készül 50 font

dara s 20 font vízből. A gőzgép Pestről van, három légnymással 8 lőerőre, (daráló malmot is hajtva), egészen új mód szerinti s igen egyszerű, de gyenge is.

El nem hallgathatom itten a „Kont faja”-t, mely is az uraság kertjében a falu szélén van, és honnan Kontot, a 30 nemessel, gyűlés alatt elfogták vala. Kont utódai magokat anyai ágón később Héderváriknak nevezték el, s ezek, midőn egy Hédervári hasonlóan pártfőnökképpen kivégztetett, gr. Viczayaknak. A családnak a faránt kegyteljes babonás tisztelete van: midőn egy ág letörik róla, akkor a családban halál törtérendik. A t. gróf kastélya Kontnak hajdani s kiújított vára, a várfalak 10 évvel ezelőtt rontattak le, a sáncok azonban még láthatók. A kastély előtt, két kis mulatóházban, igen csinos szarvasszary-gyűjtemény van. Azonban tekintsük meg a grófi termeket, melyeket a tisztartó szives készséggel nyit föl, hol becses és szent történeti adatok vannak, de menjünk rendre. A folyosókon igen régi tájképek vannak, színes fővénnyel készülve. Bent a termekben egy kis kőfal-darab Herkulánumból, s egy fal, férfit ábrázoló kép, Pompejiből, 776-béli fa-faragvány román alakokkal. Amott egy fényvergyűjtemény, hol kiemelendők: nagy la husszita-csép, Ponia-tovszky nyeregtagarója, török lófarkak, indus és főleg régi magyar fegyverzetek stb. Igen nevezetesek a régi kéziratok, hol fejedelmek és királyaink több levelei, s egy szt. Istvánról is látható. Azonban az idő rövid, s e lap hasábjai közt terünk szűk, menjünk odább.

Zselykőre, b. Sina S. nagyszorú szeszgyárhoz, hol is hasonlóan „Schwartz-féle” szeszgép használtatik, jelenben is dolgozván rozsból, a kukorica igen drága lévén. Egy kádba 64 akó kevertetik be, u. m. 12 mázsa rozsa-dara, és 2 mázsa zöld szalad 52° R-nál, mihez is mester-séges élesztőtől 60 font jön, u. m. 25 font rozsa-dara s 35 font gőz-szalad dara 45° R. keverve össze a főkeveréket, és 72° R-ig (mit azonban tulzotnak vélek). Napjában 2 kád, a 62 akó, főzetik ki, az éledés 3 napig tart, azaz 9 s három negyed akó 35° usos. Mázsájából 12: 5° szesz készül, a szesz 35° erőssé főzve adatik el, 1° számítva 22 prkar, a gép hat lőerőre van.

Végül czélszerű leendő a t. báró ur szt. páli ménését is megnéznünk. Alovak (kisebb és nagyobb egyaránt) naponként 10 font búkköny-zabot kapnak, melyhez a hágménének 6 itcze zab járul a hágatás alatt. A ménék szépek s angol telivérek. A kanczák mind válaszrudakkal vannak elkülönítve, s összesen 20 van. (Károlyiféle faj) kettő, közülük mintegy három éves mén is a pesti kiállításra dicsőítő oklevelet nyertek. Az egy éves csikó 18 itcze zab, és 5 itcze árpa-darát kap a 10 font búkkönyös zab mellé, ugy a két

SPANYOLHONI LEVELEK.

Sevilla, 7-dik április 1858.

Sevillában két időszak fölülte nevezetes: az országos vásár vagy feria s a szent hét vagy a carnival divino, valamint azt itt nevezik. Tizenegy nap alatt látni fogjuk az előbbi, — a második e levél tárgya leendő. A szent hetet itt sajátosság pompával inneplik, s egész Spanyol-honból jönnek a látogatók abban részt venni. A hódítás óta t. i. alakultak e városban különböző, vallási egyetemen, Chermadad, testvéri szövetség) melyek meg maiglan is fennállanak saját szabályzataik és szabadalmakkal. Jelenleg mintegy harmincz létezik Sevillában, melyek közül a szent héten tizenkettőt, tizenötöt láthatni nagy processióban. Én részemről tizet láttam közülük. Nem messze a főtemplomtól van egy régi szűk utca, melyen minden processio keresztes megy, saját templomából kiindulván a cathedrál felé. Ez utcában összejön egész Sevilla virág-vásárnap, nagy-csütörtökön és nagy-pénteken délután és hűsvét első napján reggel. A hölgyek tömege ellepi az erkélyeket s az utcán sorla állított székeket, — legszebb öltözékekben a férfiak fel s alá járnak az utca közepén, míg a processio közeledése kényszeríti őket annak helyet csinálni. Megjelenik előbb két férfiú, fáklyával kezelve, fekete bará-öltözetben hosszú palásttal, magas, hegyes mágsipkával fejükön, — fátol rejti elarczaikat, melyen csak szemekük van két lyuk hagyva. Követi őket más kettő és ismét kettő s így tovább roppant sok, mind ugyanazon öltözetben. Érkezik aztán az első paso, melyet emberek hordanak vállaikon. Egy paso nem egyéb, mint egy fából készült, gazdagon aranyozott, vagy

ezüsttel ékesített állvány, melyen Krisztus urunk, utolsó napjai egy vagy más körülményben, vagy a Szűz Mária szt. Jánostól kísérvé, gazdag öltözetekben s érdekes faragványokban vannak előadva. Majdnem minden hermandadnak van két pasoja, egy Megváltó és egy Szűz Mária, ki Spanyolhonban, ugy látszik, sokkal több tiszteletet nyer, mint az Úr maga. Az első és második paso közt járnak megint más testvérek, ugyanegy öltözetben, mint az előzők s mi végre nem egyéb, mint mint viseltek hajdan az inquisitio segédei, midőn az áldozatokat vezették a kintpadra vagy a vesztőhelyre. Bezárja a processiót egy zenekar, rendszeren az állomásozó katonák bandája.

Készen kívül, régi időkben, midőn a vallási buzgóság még létezett, ezen testvéri egy-letekben mely érzelmek rejtjezt. Akkor meztelen lábba mentek imádkozni az egyházakba s bűnbánat jelül útkövekben vesszűzték és ostromozták magokat. De ez már egy pár század óta megszűnt s most mintha csak ürügy volna egy nagy pompa kifejtésére s némileg — ezt pedig minden bántási vagy trefázó czélzati szellem nélkül mondom, — mulatságra.

Nem minden cofradia egyforma öltözetben jelen meg. A legrégiebbek ugy öltözték, a mint leirtam; mások ugyanazon formájú, de fehér öltönyt viselnek s van kettő, a Quinta Augusta és a Montserrat testvéri egyület, mely különös pompát fejt ki. Ezek vetélkednek egymás közt a paso-k kiállításában, szüntelenül igyekezvén túlhaladni egymást gazdagság és cifraságban. A Quinta Augusta két nagy állványt hordat körül a processióban, melyek nagy művészeti érdemmel bírnak, s azonkívül szobrák roppant gazdagon vannak felöltöztetve. Tudni kell, hogy minden Szűz Máriának van saját földvari dómája, ki őt, a processio előtt való nap felöltözteti himzett bársony-
tőse, s a királynői palástot, mely ritka értékű arany-hímzésekkel van ellátva, feladja, kezébe téven egy gyönyörű csipkezsikendőt, s végre felékesíti számtalan gyémánt s drága kővel, melyek közül némely a templomé, más a városi urhölgyeké, kik azt a legnagyobb készséggel kölcsönzik. A processio után mindezen cifraságokat be szokták tenni a ruhatarba, — hol a jövő innepélyig megmarad. Midőn, az áhítatos menet alkalmával, a Szűz Mária szobra közeledik, minden ember feláll — a hölgyek kíváncsian vizsgálják öltözetét, bírálják a ruha hímzését, vagy bámulják a szép zsebkendőt. Mindezen részletek pedig könnyen láthatók, az emelvény, melyen a szobor áll, ki lévén világítva végtelen sok gyertya és csillárral. De a Quinta Augusta egylete pompáját még a tagok öltözte által is kitünteti. Öltözték ezek violaszínű finom tunikába, ugyanoly magas, hegyes siphakkal s vállalkon nagy fehér köpenyeg, finom merinos-ból, vörös selyemmel rájuk hímmezve a J. H. S. és egy vörös kereszt. E látvány igen érdekes.

Van az egyletek közt kettő, mely szabályai szerint köteles korjartat éjjel tartani. Láttam e kettőt is, — ámbár kissé kemény feladat volt reggeli 3 órakor templomba lenni. De a jelenet csakugyan megérdemelte a fáradságot. A hívők nagy tömegben várták az egylet megérkezését a nagytemplomban, a számtalan gyertya által felvilágosított, ugynevezett monumentum körül (hová áttétetik nagy-csütörtökön a szentség) valamint a templomon kívül a hágesókon, — a tömeg pedig nagyobb részt népből áll. Lassu, innepélyes csendben érkezik a processio, hosszú fáklyásmenet, tompa zenekarral, belépett az egyházba, hol a nazarrenók (az a testvéreknek valódi nevük) körüljárták a szentséget, letérdelvén mind a négy oldalon imádságot mondani s kimenvén aztán egy más ajtón,

saját egyházaikba visszatérők. Nevezetes volt ez alkalommal a zene, mely egyetlenegy, pár kevés nótából álló dalt játszott, ugyanazt egy pár század óta.

E vallási innepélyek minden embert Sevillában kizárólag elfoglalnak; — a feltámadás után az elmék más tárgyak felé fordulnak.

Telekiné.

Szép holdvilágos éj.

Szép holdvilágos éj, szép holdvilágos éj,
Szép teli éjszaka, szép teli éjszaka,
Mint annyi fényes ur, mint annyi fényes ur,
Az ég sok csillaga, az ég sok csillaga,
Ragyognak, fénylenek, ragyognak, fénylenek,
De olyan hűvölen, de olyan hűvölen,
Legalább melegök, legalább melegök,
Nem érzik ide lenni, nem érzik ide lenni,
Szép csendes völgy ölen, szép csendes völgy ölen,
Csendes székely falu, csendes székely falu,
Benn szől zádoga-kürt, benn szől zádoga-kürt,
És rajta méla bú, és rajta méla bú,
Szerelni dallam ez, szerelni dallam ez,
A lég rezeg bele, a lég rezeg bele,
De még jobban rezeg, de még jobban rezeg,
A szép lány kebele, a szép lány kebele,
A dallam változik, a dallam változik,
Vad, zordon hangja van, vad, zordon hangja van,
Mint ha a zivatar, mint ha a zivatar,
Havas tájon rohan, havas tájon rohan,
Ki találhatja el, ki találhatja el,
A kürt mit zengedez, a kürt mit zengedez,
Mi eszme lehet az, mi eszme lehet az,
Mit mostan kifejez, mit mostan kifejez.

Sz. M.

évesek is. A kis csikó hat hóig szopik. Az egész ménes gyönyörű, az elrendezés tiszta és czélszerű. A mének mind, külön deszkarekeszekben, kötetlen vannak, a csikók pedig 1—3 évesekig különösen megannyi nagy osztályokban szabadon.

Debreczen, április 23. 1858. — Hideg, zord idő! A szélvész oly porfelleggel hajt az emberfia szemébe, hogy feleharátját fel nem ismerheti; ekkor beáll az az eset: — midőn az ember a szemét önkénytelenül behunyja, vagy hátat fordít a porfolyának. Ilyesmirel a mi bérceink között fogalmunk nincsen. Az utcánmenők fohászkodának, hogy csak most ne adjon az Isten tüzet!... Az Ur nem mindig szokta az embereket meghallgatni. Egyszerre megkondultak az ő Debreczeni város hangjai; — vált az egész város remélté, még a tornyokon levő szélkakas: se tudta honnét fú a szél! — a vészkiáltás, tűz van! hangzott a reméltajokról! Egy óra nem telt le, már 53 telek (körülbelül 210 épülettel) lett a lángok áldazata. Volt javeszkés — rémület! — Csak egy ember állott nyugodtan az utca közepén! Hát maga társ! — nem búsul, hogy a háza leégett? Eppen azért nem búsulok, mert én még Kulisski! biztosítva volt! Ki az a Kulisski, kérdék tőle többen? Már ekkor én feleltem! Elmondám nekik a mi „erdélyi k. tűzkár-térítőt egyletünk” soliditását, becsületességét! Csodálkoznak! nem hallottak felőle semmit! Azt is mondták: „hogy beleolvadt a magyarországi biztosító egyletbe.” Eppen nem, mondom! én nem olvadt bele, nem is fog soha! ez oly erős lábon áll — örökre megállva, — hogy mostani lelkiismeretes kezelési rendszere mellett kiterjedett idegen országokra is. Ha az Isten is úgy akarja, megismutandja e társulat, hogy „igazságra, méltányosságra” fektetett vállalatnak örökre kell élni.

No már ezután az erdélyi k. társulatnál biztosítunk, csak tudhassuk kinél? Ne búsuljanak, mert gondoskodni fog az igazgatóság arról is, hogy „létele” ne ignoráltsáék! E tárgyban szerzett tapasztalatimat személyesen adandom elő a társulat legközelebbi nagygyűlésén. Másnapra, azaz: Szentgyörgy-napjára volt hirdetve a „püspökladány-n-városi vasútvonal megnyitása.” Az első számú jegyet én váltottam. Ily szomorú előzmény után — néma indult meg a vonat 11^{1/2} órákor. A többi N.-Váradról írom meg. — **Girókuti.**

N.-Enyed, ápril 20. 1858. — Az idő halad előre, a természet ujul: de embereink szívében csak a régi pangás, a régi egyformaság. A földész gondredőzött arczczal jár ekéje után, mint ha látszanék, hogy mint nyomja őt súlyos terhe, mely alatt roskadoz az enyészett felé. Nem csoda, sokká lettek a terhek, elfogytak az erők, szaporodtak az idők kíváncsi, s nem együtt ezekkel a módok tudása, melylyel tavaszszá a minden oldalról előbúvó elemeket, a sötét arcú inséget és nyomort, melyet nem tud elűzni a föld terménye. Az ősök a mint gazdálkodtak, úgy szántja földet most is a magyar, nem gondolva azt, hogy arra, hol ezeltől egy századdal nyomorgott ősapok, most 7—8-nak munkacsépe hull. Mivel lélek és okszéri gazdaság, újabb elvekre alapított földművelés az, mi segíthet a nép nyomorán. Ezeket lelkészeinkről várja a haza, ők járjanak elül az anyagi téren is, és bi-

zonyonyal inkább törekvendik megérteni szellemét a nép, ha testi tápot is szeretni segíté őt. Azt hiszem, állítjuk, hogy népünk a gazdaság terére van szorítva, s így megérve vagyunk az eszmének, hogy iskolatantóinkat és lelkészeinket csak akkor bocsássuk a tettek mezejére, ha anyagilag is a nép javára tenni tudnak. Századokig volt kezünkben eszköz a nép, mi sötét lelkében van, azt századokig lehelték oda, az osztályi megkülönböztetések rossz következményei, s a kormányformák hibás szerkezete. Illo s kívánatos hát az, hogy mi töröljük le fejéről, homlokáról, mit tudatlanságon alapult nyomora szántott oda, a sűrű redőket. Elvessz a nemzet, az utóvilág nem tudja meg nevet, nyelvét, ha az csak egyekben él s virágozik, s ez egyesek gondatlanul elcsinálni hagyják a nagy nemzettest többi tagjait! Tanítsuk a népet jónak, munkásnak lenni az anyagi és szellemi téren: megáld az utókor s öntudat jutalmazó szava. Valahányszor e tere juttunk, lelkünk mindannyiszor elborul, hogy mily keveset tesznek nálunk e téren! Sötét babona vette el szemvilágát a népek. Vak hit, rajongás és megvetése annyinak, mi nemek lakja szívét, s így küzd a nép önmagával, életével, szenvedélyaival? S mi ennek oka, mert egész környékünkön nincs egy jól rendezett falusi iskola. Nagybárra mezők, barmok között vadnak nő fel a gyermek, kerülök az iskolát, mert nem buzdítják, hanem kényszerítik, s az általános hiba.

Társaséletünkön semmi változás! Az idővel nem melegsik az irodalom iránti érzület. Ha minden nő, mit fölösleges, s gyakran izléstelen piperére költ, az irodalomnak aldozna, mennyi áldást termene az! Mikor jönnek ránk e rég álmódott boldog percek, hogy szemünkben, ha rájuk néznénk, örömköny rezgése. Olvasdánk — casinónk járta: K. Közlöny, M. Futár, Növilágot, Magyar Sajtót, B. Pesti Hírlapot, Délibabot, Holgyfűt, Vasárnapi Újságot, Politikai Újságokat, Szépirodalmi Közlönyt, Pesti Naplót, Siebenbürgi Boót, Ostdeutsche Post, Fliegende Blätter, ezeken kívül Gazdasági Lapokat és Kertészeti füzeteket, megrendelte az Allgemeine Zeitungot, mi egy fél évtől fogva mind jön. Összintén kívánunk virágzást e nemes helynek, mely kebelére gyújtja jobbjának, anynyi szép gondolatot, vágyot, tettet érlel!

A közlebbi gazdasági gyűlés azt határozta, hogy a közös legelő ne osztassék ki a birtokosok közt, hanem minden ott legelő állattól fizetendő pénzbeli begyűlt pénzszög aránylagosan osztassék ki a birtokosok közt.

Elhatározott a város világlása!!! A pálinkajog kiadatik. E pénzbeli beszerezetnek a szükségessé, a főmunkát ösvég részint a város szépségére, részint a polgárok terheinek könnyítésére fordítatik, s e pénz a város pénztárában külön kezelő alatt tartatik. Előre ki van kötve, hogy a szeszjogot csak polgár veheti ki. Örövendük a világlásnak, elég sötétség van másként nálunk a szívekben.

Székelv-Udvarhely. Márc. 30. *) — Minap megirtam volt, hogy mészárosaink egy darabig éheztek a városunkat. Ezért azután az idevaló cs. k. járásbírósnál bepöröltetek, s most az itt hozott ítélet, az országos főbíróvárszékől is helybenhagyva, kiadott. E szerint az önf-

*) Csak a napokban vettük Szerk.

jűsködniök bűnhödniök kell. Tán egy-kettőnek kivételével, a czéh többi tagjai fejünként. Sajnáljuk a nemes czéh tagjait, de azért az ítéletet csak kegyelmesnek mondhatjuk.

Színészeinkről is írok utolag, e hó 11-ről tudósítom folytatásúl Márc. 13-án adatott „Hamlet.” Ebben Pozsonyi a királyt, Pozsonyiné a királynét jó felfogással személyesíték. Békési is a czím szerepben sokkal jobb volt, mint mások. Berzevicziné (Ophelia) koszorút is kapott, és pedig nem méltatlanul, mert az örült hatásteljesen játszotta. És meg voltunk elégedve Tóthtal is az Oldelholm szerepében. Döménének pedig elengedjük azon hibáját, hogy bár férfi szerepben lépett föl (mint Gusztáv) még is hosszú fölönfűgött az első két jelenés után vette ki — Napról-napra elősorolók a többi előadott darabokat is; de bizony mi adatásuk napját megfeleltük, s midőn ennek az éppen e végre megtartogatott színlapokból utánnéztünk: akkor vittük észre, hogy mint a Zöld Marci-féle historiákra az „ebben az esztendőben:” úgy azokra is többnyire ilyen formálag van fölírva az előadás napja: „ma szerdán, sat.” Kérjük az igazgató urat: tésse ki azt jövőre a hónapok napjaival is. Továbbá a darabok szerzőinek, s ha nem eredetiek, a fordítóknak is szeretnők nekvetek a színlapon látni, különben azt gondoljuk, hogy némely darabnak czímje, mint pl. a „Székelyvásár” csak bérálás után adatott.

Az előadott darabok közt van továbbá. „Az ezred leánya.” — Ebben Dömén (Marsca) köztetszést aratott kellemes játékaival és énekével. — A „Hazatértek” — ben Berzevicziné (Flóra) a vakot sok természetességgel, a látás megnyerésén örömet pedig igazán elragadó hatással adta. Azonban mégis a darabnak ismétlését nem kívánjuk: mert nem hiszszük, hogy tartalmának megértésekor a széplőten erkölcs meg ne botránkozzék. — Adattott még „Nándorfejérvár bevétele,” a B. Eötvös „Falu jegyzőjé” —ből csinált „Viola,” sat ma pedig a „Saint Tropezi urnó, vagy a méregkeverő.” Ebben jól játszott ismét Berzevicziné a Hortense szerepében, Békési pedig valóban törekedett helyesen fölfogni a „Móricz György” szerepét. Igazán látszott sikere előbbi levelünkben tett öt érdekli kemény megrovásunknak. Nem is oly szándékkal tettük azt, hogy őt lehangoljuk, és pályájától elidegenítsük: hanem éppen oly célból, hogy őt az által önismeretre juttassuk, s tehetségei helyes felhasználására és szorgalomra buzdítsuk. Mert — meg kell vallani, — hogy Békésiben sok tehetség van: testalkata — úgy szólva — atletai, arczkifejezése jó, hangja férfias, kemény és ép. Azonban az ily természeti adományok még nem elegendők arra, hogy csupán azokért valaki a „jó színész” nevet megérdemelje: hanem csak úgy, ha azok mellé szorgalom, gondolkodás járul. Ő is önképezzé által vidéki színészeink jelesbei közé fölküzdheti magát. De ebből nem lesz semmi, ha a szigorú, de őszinte bírálaton nem okul; hanem a tömeg tapsai, vagy üres szájhűsők, léha hízelgők magaslatásai által önhitségre engedi magát ragadtatni. — A dícséret — még ha méltó is — sokakra nézve kiros, mint volt közelebből Lenkeire nézve. Pedig benne is sok tehetség van: alakja, termete színpadi, tárgyalása jó modoru, felfogása helyes, csak hogy nem hanyagolná el sokszor szerepét. Tóth is válhatik egy jó komikussá. Senyei pedig tavaly óta akkora haladást tett, mekkorát az általunk is-

mertek közül egyik se: a színpadon sok otthonosságot nyert, s úgy látszik, szerepét is igyekezik betanulni. Hanem csak tovább, tovább! térjen be a jó szó az ember fejébe!

Végül nem lehet ki nem fejeznünk az igazgató és az egész társulat iránti abbéli helyeslésünket, hogy az erkölcsi érzést sértő kifejezéseket óvatosan kerüljük; s nem teszünk úgy, mint N. P. szokott, kinek jól se esett, ha valami illetlent és triviált nem szóhetett szerepébe. — **r. l.**

KOLOZSVÁRI NAPLO.

* Ö cs. k. Ap. Felsége, az Allg. Ztg. szerint számos kisebb és nagyobb rangu volt cs. k. katonatiszteknek, kik az 1848—1849-diki magyar forradalomban részesség miatt elítéltek, de később kegyelmet nyertek, legkegyelmesebben méltóztatott kegyelmi évdíjt rendelni.

— Szotyori Nagy Károly Debreczenben, reform. organista és zenetanár előfizetési felhívást tesz a magyarhoni s erdélyi reformált hitfelekezetek számára kiadandó „Templom s halotti karénes könyv”-ére, melyben oly eszközököt legyen gondoskodva, melyek úgy átaljában minden ének és zenekedvelőknek, mint különösen a kántor és organistának módot nyújtsanak arra, hogy a külszági, avagy a megnevezett honi iskolák látogatása nélkül, a templomi s halotti-ének és zenemesterséget művészeleg magoktól is tanulmányozhassák, s ez által mind a hivatelt helyes éneklésre szoktassák, mind tanítványaikat karénekekre taníthassák, mind végre az orgona helyes játszásával a hívek áhítatosságát előmozdítsák.

Az erre való eszközöket pedig könnyen megérthető, mégis czélravezető kezükönyvek minél előbb kiadásában hiszi feltalálhatónak a vállalkozó.

Ezért határozta el a vállas ének s zene körül tett munkálatai, a mindkét protestáns felekezetbeli egyházi éneklők, organisták, e pályára készülők s általában minden az egyházi éneklésben gyönyörködők számára világ előbe bocsátani. Megjelenik ezen munka 5 részben: I. rész. 60 praeludium stb. (Elő és utójáték stb.) II. rész. 166 chorál és a néphymnus ily czim alatt: „Templomi karénes könyv, magyarországi hely. hitvallást követők számára. A szent Dávid minden zsolttáinak, valamint a ref. egyházakban használatban levő dícséretekné énekhangzatai, négyes hangszóra, organára avagy zongorára, közéjátékokkal egyaránt használhatóak.” III. rész. 30 közönséges halotti ének, négyes hangszóra. IV. rész. 20 templomi és halotti nagyobbszerű (Motettek) karénekek, két-nemű énekkarra, rövid utmutatással. V. rész. Orgona és zongora-iskola.

Előfizetési ára, az 5 rész együtt, 5 ft. Egyes részek előfizetési ára külön: I. rész 60 praeludium stb. 1 ft 30 kr. pengőben. II. rész 166 chorál és a néphymnus stb. 2 ft 20 kr. III. rész 30 közönséges halotti ének négyes hangszóra 30 kr. p. IV. rész 20 templomi és halotti nagyobbszerű karének, két-nemű énekkarra rövid utmutatással 1 ft p. V. rész orgona és zongoraiskola 2 ft p. Az író az egyes superintendenciák begyűlendő minden 10 előfizetés után egy tisztelet-

SAPHIRA.

Írta HALMÁGYI SÁNDOR.

VI.

Saphira.

(Folytatás.)

Később derült csak ki, hogy Késérű szöketé őt meg, ki Izabellától jött volt Budáról követséggel, s hallva hírét Saphira csodás szépségének és szerencsétlen történetének, merész kalandos úton meglepte a vezeklő szűk cellájában, s ez rábízván sorsát, gyors paripák hátán száguldoztanak Erdély bérczi honába. Csak szőfia, csak mendemonda, de a rozsz világ azt beszélt: Késérű uralmára ígerte volna, hogy Izabella királynőhez viszi őt szépen; hanem ígértét csak akkor teljesíté, midőn a szép szöketé nevére tévé. Annyi bizonyos, hogy Késérű benne oly ragyogó szép, s e mellett fejedelmi származású feleséget mutatott be, kit ő becsületes, de darabos természetével sohase nyert volna el.

A szövetség köztök, mely csak győngye szá-lakon függött össze, rövid ideig is tartott. Saphira, kinek szépségén kívül fényes rangja és a pompa, melylyel élt, bizonyos varázst vont személye körül, csakhamar a legünnepelebb hölgy lón Izabella udvaránál. Szépeleg leventék kegyvadászó serge rajongta őt körül, ezek Nizovszky Szaniszló, a lengyel származású udvaronc, szép és deli és szeretetreméltó férfiú, kit elbájosni minden hölgy óhajtott volna. Am ő halálos szerelembe esett, s eped-

ve csak Saphira kegyért esdekel, kinek szívében szerelmének forró szenvedélye gyuladt, s érette elhagyta férjét. Így vált el Késérűtől, így lón Nizovszky neje, s ekkor kibékült atyjával is.

Egy ünnepeit hölgynek legjobb barátnei közt is akad irgá, s így csoda-e, ha Saphira kalandjairól léven szó, nem egy rózsás ajak ejtett csipős megjegyzéseket? Mit bánta ő! Zavarai boldogságát csekély ok volt ez. A mult bezáródott mögötte, lelkét a forduló perc öröme tölté be, s az égtől mit se kért, csak azt, hogy a mit adott, ne vegye el.

Azonban, fájdalom! Nizovszky ingatag jellem és hamis dícsvágy embere volt. Egy pár boldog évnek elmúltával, új szerelmi viszonyra esábul. A hölgy, ki őt elserette, szépség s kellemre nézve korántse multa felül Havasalföld rózsáját, de királyi özvegynek nevezé, maga Izabella volt!

Ah, ki írhatta le a fájdalmat és haragot, mit e szépsége és boldogságára búszke nő érezett, midőn meg kelle győződnie, hogy üdv meglapatott, s érdemtelten pazarlta kegyeit! Legmányosb termében keresé föl bíboros vetélytársát, Szandéka nem volt kisebb, mint meggyilkolni őt; de midőn ez megalázódva, csaknem térdenszóra kért öle bocsánatot, lelkében egy kegyetlen határozat fogamzott: meg-hagyni életét, s zsarnoka lenni e büntudatos nőnek, kit mindenre kényszeríthetett, ha fenyegeté, hogy ország-világ színe előtt, mint házasságtörő asszony ellen fog fellépni vádlóul.

E perczőt fogva Saphira nem kis befolyással bírt az udvar titkos politikájára, melynek szövénységessége és önző iránya sokszoros alkalmat nyújtott győtrőni gyűlölt ellenét, kinek legkedveltebb czélaitat húsitá meg, mi nem egyszer a közjó érdekében történt. De midőn Izabella haldokolt, s remegő jó hírnevét, re-

megve, hogy a szégyenfolt, a ravatalon is ott fog égni fehér arczán, ha megnyugtatta nincs, a végtusája közben, bűnbánólag irgalomért esdő nőnek Saphira megbocsátott, s esküvel fogadta, hogy nevét gyalázni nem fogja, sőt a rimánkodónak azt is ígéré, hogy a világ gyanúsításait megzafolando, Nizovszkytól se válik el soha. Szavát, bár nem kis áldozatába került, meg is tartá híven; de azon perczőt fogva, melyben meggyőződött, hogy Nizovszky titkos szerelmi viszonyban áll Izabellával, sőt nyomára jött, hogy más kalandokba is vetyült, a forró érzemény, melylyel iránta viseltett, fagyos gyűlöletté változott, s bár a világ előtt az ellenkezőt mutatták, a viszony köztük feszes és hideg maradt mindörökké. Saphira búszke lelke mélyen volt sérte, végrepp megingatva boldog hite. Hideg, hajthatatlan méltósággal utasította vissza a megtérő újabb szerelmi esküjét, s midőn ez, tán boszúból is, még nagyobb mértékben üzte kalandos kicsapongásait, áldá Istent, hogy diadallal állá ki a kísértést, mely számára tán újabb megaláztatást készített elő. Ah, mert egy önértékes nőre nézve lehet-e valami sértőbb, valami megalázóbb, mint egy másért, tán százszor érdemtelenebbert mellőzve látni magát az által, kinek szerelmén egész üdvézzellet csügött? Nem, Saphira inkább örökre lemondani kész volt az élet legszebb örömeiről, mik a szívében szerelem átjáró mélyétől szoktak fakadozni, mintsem azokat új családán árán vegye meg, s midőn Nizovszky néhány év múlva meghalt, a szép özvegy, ki roppant birtokot örökölt, azon esküt tévé, hogy „síríg hordozandja özvegyi fátólát és ajkát nem érintendi többé soha férfiúi csók!”

Azonnal el is hagyta Gyulafejevárt, s búcsut mondva az udvari életnek, visszavonult Hunyadvármegyébe, felső-szilvási birtokába, hol templomot és kolostort építtetett, melyben

apácák és szerzetesek társaságában áhítatos, szent életet élt, (miről a maig fennmaradt hagyomány is bizonyít.) De midőn Báthori István elment Lengyelországba királyi székét elfoglalni, engedve Kristóf vajda unszolásainak, Saphira még egyszer visszatért az udvarhoz, hol a regényes multjáról, magas rangja, gazdagsága és asceticus jelleméről egyiránt híres aszszonyt nagy kitüntetéssel fogadták, s a legelső udvari hölgy hivatalával tisztelték meg, mely feladatául csak azt tűzte ki, hogy serdülő Griseldis nevelésére ügyeljen és Bocskai Erzsébetnek, ki inkább passzív jellemű, egyszerű aszszony vala, segítségére legyen, hogy a fényelgéstől ment, de mégis fejedelmi háztartásban oly rend és szellem tartassék fenn, mely az erdélyi vajda méltóságával, épp úgy mint a buzgó katolikus erkölcsi elveivel, s utóbbi időkben oly ingerlékeny és lehangolt kedélyével összhangzásban legyen.

Ezek Saphira élete történetének főbb vonásai. E keserű családásokon ment át, s ha a komoly, klastromias éltrendnek, mely Báthori Kristóf udvaránál tartatott, egyik pártfogója behozója tán éppent volt, lehet-e azon esdőlkozni? Az ő érzelmvilága borultabb vala, hogysem zaj és ünnepelel borongó lelkének terhére ne lettek volna. A kaczer remény, mely olykor megjelent neki üdvigő perczek kínálkozó örömeiben, csak úgy tetszett neki már, mint komor éjszakában egy bolygó láng, mely követni balgaság. Azonban nem rideg nyugalom, nem fátsúság, a kétkedés és félelem köivel lázítá, s tartózkodó lemondásra bírta. Oly nyájas és oly szeretetreméltó tudott lenni, ha társaságban kellett megjelenennie, csak hogy legerősebb perceiben is rá lehetett ismerni az érzeményes nőre, kinek multja fájó emlékekkel teljes. (Folytatjuk.)

*) Lásd a Kolozsv. Közlöny 33-dik számát.

példánnyal kedveskedik az illető superintendens praeparandia részire, hogy az szegény jó tanulók között koronként jutalmul osztassék ki; sőt a tiszta jövedelem egy jó részét a feunálló praeparandiák javára fordítani igéri, s felhívja a f. t. superintendens, n. t. esperes és t. lelkipásztor urakat, s az egyházi s művészi éneklés minden pártólót, miszerint vállalatát kerületekben s körökben közhírre tenni, — s a jelentésként előfizetők neveit, lakhelyeket, az utolsó posta feljegyzésével, a begyűlt előfizetési összegekkel együtt, a n. t. esperesi hivatal után, bérmentve Debreczenbe, július 20-dik napjáig, beküldeni sziveskedjenek az íróhoz.

* Pesty Frigyes, a temesvári keresk. kamara titkára, megkapta a kormány engedélyt a „Delejtű” című lap megindítására Temesvárra. Az első szám július elején fog megjelenni.

* A pesti műgyűlet egy művészeti közlőny szándékozik indítani, melynek hiánya mind érezhetőbbé kezd válni hazánkban.

* A Gy. Közlöny arról értesít, hogy Komlósy József, ki gépek tanulmányozása és egy gőzzongora előállítását által tette magát nevezetessé, f. hó 10-dikén meghalt.

Nemzeti színház. (—) Ápril 24-én: „Mária királyné.” Vahot Imrétől. Ezen dráma személyeiben nem találunk azon történeti alakokra, kiket nem pusztá pártoskodás, se hőhéri gyilkolásvágy vezérelt. Horvát történetileg más indokok vezették Károly behívására, mint a pusztá ellenségeskedés Garák ellen, s későbbi tettei is sohase igazolták azon tiszteletlenséget Nagy Lajos királyunk gyermeke ellenében, melyet az író e művében neki kölcsönöz. Forgács Balázs egy bakói jellem itt, s némi megrázkódtatással neztük őt legnagyobb királyunk leányával ölelkezni. Ohajtható volna, hogy ha íróink történetésztükből oly drákói jeleneteket használnak fel, minők a király-gyilkolások, azt egyszersmind a gyilkosoknak vagy teljes megromlottsága, vagy egyéb lélektani okok által indokolnák. Ezen dráma „Forgács,” a se ide, se oda nem tartozik. Ő se Bánkban, se Orsini, se Ördög Robert. A mű jellemei általában oly gorombák, hogy azon embereket szégyeljük elődeinknek gondolni, pedig ezen korban a magyar a legnagyobb embereket bírta, kik előtt Lajos alatt egész Itália meghajolt. Állítsuk őseinket a nagyság fényében elé, mert ha mult dicsőbb korunknak is oly nyomoru hősokeket képzelünk, hol lesz aztán a magyarnép nagysága? Ezt mondhatjuk V. Lászlóra nézve is. Fennebbi műben a czimszerepet Buloyvszkiné vitte, „Forgács”-ot Takács. Egyes mondatok kaptak tapsot, mert Vahot, mint jó magyar ember, sok nyers igazságot ügyesen kimond. De az egész műről a vélemény az, a mit kimondánk.

Ápril 25-kén: Ismét a „Tücsök”. Százszor is megnéznék Buloyvszkinét Fanchon szerepében, oly kellemes naivsággal játszta ezt, s nem csodáljuk, hogy a színház most is jól telve volt. A P. Napló egy tárczairójának keservesen esik, hogy mi mind Sziget, mind Feleki, mind Buloyvszkinét meglepő ösztönességgel megdicsértük sikerült előadásaiiban. Engedje meg nekünk tárczász ur, hogy örvendhessünk minden jó képességnek, a mi nemzeti művelődésünk emelésére hat. Tekintse meg az olasz lapokat, minő lelkesedéssel irnak azok művésznőkről, azért virágzik is ott a művészet, mert meg tudják becsülni felkentjeit. Ha mi lelkesülni tudunk, a közönség igazolt, s a színház sohase se gyarortottatott úgy, mint az idén. Meg kell még dicsérnünk, újdonság ur engedelméből, Takácsot Landry, és Biharit Didier szerepében. Jó felfogással játsztak.

Ápril 27-én Schillertől Stuart Mária hozatott színe Buloyvszkynd assz. jutalomjátékaul. B.-né a czimszerepet adá. Első megjelenésekor virágcsokrok, koszorúk nagyszáma repült labaihoz, s a közönségre szintén hullott a vers-zápor. Takács Leicester grófot szinte szépen játsztala.

NYILT TÉR.

Jelen színtársulat igazgatója, s több színész egyének által is azzal gyanusítottam, mintha állítólag alatt ellenökben irt bírálatokat irtam volna; ezennel felhívni bátorodnom, mindkét honi tisztelt hírlapi szerkesztősegeket, hazudtoljanak le engem, ha irtam ilyesmit, felmutatva nevem s kéziratom, nem azért, mintha ezen gyanusítás, rám, vagy a kolozsvári mélyen tisztelt közönségre legkisebb hatással volna; nem is akarom ezzel magam a színészek és színésznők előtt igazolni — távol legyen! — inkább a bírálatok tartalmára nézve, melyek ki tudja minő avatott tollal írvák? Kijelentem, hogy ezen gyanusításért bumba még nem halok, mint 1669-ben az a férfi, ki egy szót úgy olvasván felt, mint a hogy írva volt — igazán; a község pedig úgy akarta olvasatni, mint a hogy neki tetszene — bujjában meghalt; és így provócalva lévén, ezennel nyilvánítom, hogy irni fogok bírálatot — nyílt téren — nevem alatt, megtartva Császár Ferencz és kanonok Fehér György, s színi két böcs, bibliai igazsággal irt és semmi új iskola által meg nem dönthető örök igazságu elveit. Kolozsvárt, április 23-kán, 1858. Czelesztin.

KÜLFÖLD.

Anglia. — Az angol népek f. h. 16. és 17-kén napjain nagy Bernard-ünnepei valának. A fővédő, Edwin James, kített magáért, mint a ki jól érezte, hogy ő az ünnepnek főpapja, s beszédét népe szívéből, politikai eszméleteiből kell meritnie. Volt is hatása a főpap eljárásának, mert az esküdtek, mint képviselői az összes angol nép titkos érzületének, kimondották Bernardra a „nem-bűnöst,” s az ünnep estvéjén a főváros nagy részének kivilágítása tanúsítá, hogy a nemzeti büszkeségnek a per kimenetele által elég van téve. Nem érdekelt az Orsini mellett tartott francia finom fordulatokkal teljes védbeszéd után hallani Bernard angol védőjének is beszédét, a mely egy keményebb tápszerű szokott néphez volt tartva. Hacsak kivonathban is bécsi és pesti lapok után közöljük James beszédét, a mely nem jogtudományi, hanem politikai bevezetéssel így hangzik:

„Ez a kormány részéről rendkívüli üldözés, — mondá ő, — mit egy külföldi hatalom idézett elé, mely meg nem elégedvén Orsini és Pierri kivégeztetésével, egy angol törvényszéket is oly férfiú vérvél akar befecskenedezni, ki születése és neveltetése nézve gentleman. Hetekig vallatták Bernardot, azzal vádoltatván, hogy összeesküvésben részes. Végre a kormány minden várakozás daczára, azon váddal lép föl, hogy cselekvőlegesen bűnrészes volt a gyilkosságban. Hogy gyilkosság történt, fájdalom igaz; de legkisebb bizonyíték sincs arra, hogy a távollévő Bernard arra ingerelt volna. Mi ezen roppant vád oka? Egyszerűen a következő: A francia kormány először Angolországtól szent menhelyi jogának feladását követelte; ezt a francia ezerekesek fenyegető fölratai, a francia követ fenyegető beszéde követték; utána jött az összeesküvés bill, s végre ezen üldözés. A nép és parlament föltámadtak a bill és az idegen hatalom ezen követelése ellen. Palmerston lord lelépett, s utóda Derby lord, jól tudván, hogy nincs hatalmában semmi összeesküvés billt átvenni, a koronajogászok által régi poros aktákat kuttatott ki, hogy a vádlottat életre, halálra ítéltesse. Azon akták azonban nem alkalmazhatók a jelen esetre. A kormány, melynek nem volt bátorsága, nyilván a parlament elé lépni egy szigorú törvényjavaslatlalt, ezen utat kísérle meg, hogy az angol esküdtek segélyével a menhelyi jogot illesse. Franciaországban büntény követeltet el, orgyilkosság, kétségkívül a legutálatosb büntény minden angol előtt, s mégis mi angolok az indokok fölött nem egészen itélhetünk, minthogy mi azok érzelmek, kik hazájokért küzdenek, sohase leszünk képesek felfogni. Franciaországban a bourbonok, orleanisták, napoleonisták és republicanusok évek óta harcolnak egymás ellen. Vezérek egymásután Angolország vendégzerelő földén keresek és találtak menhelyet. Köztük a francziák mostani császára. Ő megesküdt, hogy a szabadságot Franciaországban védni akarja. (Tetszés a karzaton, mely rendre utasítatik.) Most Bernardot gyilkossággal vádolják. Mondják, hogy vér ontatott. Akkor azon ártatlanok vére is gondolni kellene, mit a császári katonák dec. 2-kán a párisi boulevardokon ontottak. Most a császár — neve természetesen a háttérben marad — mondják, — ellenünk határozza, ha ezen ember felmentetik. De én be fogom bizonyítani, hogy a gyilkossági merénylet pillanati ösztönből eredt, s hogy a fegyverek Olaszország számára, nem pedig a császár meggyilkolására voltak szánva. A korona ezelvatos gyilkosságot nem bizonyíthat be, még azon fötényt se állapít meg, hogy a Birminghamban gyártott bombák voltak e azok, melyeket Párisban eldobtak. A bombák gyártói csak Allsoppal állt viszonyban, ki azokat megrendelte, és megfizette, nem pedig Bernarddal. Bernard azokat csak Brüsszelbe vivé, nem a császár meggyilkolása végett, hanem hogy azok Olaszországban használtassanak, s az esküdtszék soha-

se hallgathat egy Giorgi vallomásra, ki igen ruganyos emlékező tehetséget tanusított, a bombákat most így, majd úgy irta le, s valószínűleg azért vallott a fogoly ellen, hogy magát az üldözés ellen biztosítsa. Az elfogatási parancs még annyira fejében van, hogy azt se tudja, mit mondjon. Ma a bombák 5 vagy 6, holnap 15 lyuknak, most kereknek majd hosszúak voltak, végül semmitse tud. Tournarie a belga vizsgáló bírák által annyira zaklattatott, hogy azt se tudja, mit látott, mit hallott. A többi belga tanukkal sincs másképp a dolog. Mi a pisztolyokat illeti, azok hasonlóképp Olaszországba voltak rendeltetve. Bernard azokat nyilván küldte, ő saját utlevelével utazott Brüsszelbe, bankjegyet váltott, s nevét háttára felírta. Ő forradalomra gondolt, míg Orsini és a többiek rögtön gyilkolási gondolatra látszottak jönni. Bernard egyszer beszélt csak nyilvánosan politikáról, és pedig az alkotmányos kormány érdekében, mint erről a kém, Rogers, jelentéstön. Nagy Isten! Annakra jutánk, hogy Angolországban kémek vallomásra sulyt helyeznek? Vagy bizonyít-e az valamit, hogy Allsopp azt írta neki, miszerint érdekelve van Orsini elhaladása iránt, mi csupán az utóbbi fölvallására s ennek eredményére vonatkozott. Legnagyobb suly Rudio Eliza vallomásra van fektetve. Rudio Bernard által megfogadtatott, ez áll, de hol van a bizonyíték, hogy gyilkosságra és nem forradalmi célra fogadtatott meg? Azon anyagszerekkel, melyeket Bernard összevásárolt, 5 — 600 bombát is meg lehetett volna tölteni hadi célokra. Chesney vallomása azt bizonyítja, hogy Bernard Orsinit az utban gondolta lenni Olaszországba; s mi Rudio asszonyt illeti, példás vallomásánál feledik, hogy hetek óta szakadatlanul a rendőrséggel közlekedik. Ő ezen tanúnak hetenkint 12 schillinget ígért. Igen, de hosszabb időre, mint a mennyi a gyilkosság végrehajtására szükséges vala. Minden oda mutat, hogy Bernard sohase gondolt ezen merényletre, s hogy e tervet a gyilkosoknak magoknak kellett Párisban rögtönözniök. — S azt hiszi-e valaki, hogy ezért egy esküdtszék valakit bűnösnek nyilváníthat? A francia és angol kormány megelégedhetnék a párisi kivégeztésekkel. Az utóbbi csak azt akarja megmutatni, hogy a menekültek többé nem biztosak Angolországban. De az angol esküdtszék kétszer fog meggondolkozni, míg ily politikai motioknak engedne. Én — így zárta be a szónok — teljesítem kötelességemet. Teljesítsék önök is a magokét felelem nélkül, lelkiismeretesen. Ha a főügyész fellett: önök határozni fognak. Egyet kérek önöktől: itéljenek szabadon, menten a franczia készülékek, ezredek és hadi fenyegetésektől. Mutassák meg azoknak, kik a készületekre gondolnak, hogy egy angol esküdtszék nem képesek megrendíteni. Mutassák meg, hogy az angol esküdtszék szentiség; hogy azt az álguyk 600,000 szurony soha meg nem rendítheti; mutassák meg végre, hogy részrehajlatlanul itélnek, tekintetbe véve, hogy azáltal egy trón szilárdíttatik meg örökre, vagy döntetik halomba örökre. (Hosszan tartó, roppant tetszés a karzaton, minden rendreutasítás daczára.)

A lord főbíró Campbell megjegyzi, hogy nem levén képes a sommázatot ma megtenni, a főügyész replikája után az ülést el fogja napolni.

Campbell lord másnap reggel 10 órakor kezdé meg a pör sommázását, s beszédét csaknem 3 órakor végzé. Miután a tényeket és tanuvallomásokat a bírák előtt ismételte: „Vizsgálják meg esküdt urak, — mondá ő, — a foglyot terhelő tényeket úgy, mintha ő született angol volna. Semmi tekintetek ne tartóztassák önöket vissza a bűnössé nyilvánítástól, ha önök a vádlottat lelkiismeretök szerint bűnösnek találják, s ne higýék, hogy itéletök valamiképpen sérthetné a szentesített menhelyi jogot, mit a politikai menekülteknek följánlani országunk mindenkor becsületbeli dolognak tartotta.” Mielőtt az esküdtek a tanácskozássra visszavonultak volna, Bernard ingerülten nyilvánította, hogy a Brüsszelben Giorginál ta-

lált golyók nem azok voltak, melyeket Párisba küldtek. „Én, mondá ő, részemre nem állított tanut, hogy senkit se veszélyeztessek. Én sohase fogadtam gyilkosokat; Rudio saját ösztönből ment Párisba. Én ártatlan vagyok a jan. 14-ki merényletben. Én sohase bujtogattam orgyilkosságra; voltak összeköttetésem, de azokat szent kötelességemnek tartám, a zsarnokság ellen.” — A vádlott ezen kiáltással zárta be: „Én soha se leszek gyilkos — soha, soha!”

Az esküdtek 4 órakor tértek vissza. Ünnepeles csend állt be a teremben. A vádlott borzasztó felindulásban látszott lenni. Campbell elfoglalt helyét. Miután kérdezé: „Uraim, meggyeztek-e önök az itéletre nézve?” az elnök igennel felelvén, ezen további kérdést tevő: „A vádlott bűnös-e vagy ártatlan?” az elnök nyomaték-
kal felelé: „Ártatlan.” Ezen szavakra roppant lelkesedés tört ki a teremben: a delnők zsebkendőiket, a férfiak kalapjaikat rázták, és se a bírák, se az udvar hivatalnokai nem kísérlék meg ezen nyilatkozvány elnyomását. A vádlott rendkívüli örömben vala; zsebkendőjét rázta, mondván: „Ártatlan vagyok, ártatlan vagyok, ártatlan vagyok. Tisztelet az angol esküdtszéknek. Angolország mindig hazája volt a szabadságnak, az is lesz.” Campbell nyugalomra inté a vádlottat, ki egyik védője Sleighnek kezét megrázta, s elhagyá a termet.

Simon, egyik védő, ezután felhozván, hogy a vádirat még egyebet is foglal magában, mi a gyilkossági ténynyel kapcsolatban áll; tudni akarja, hogy a főügyész mit fog erre nézve tenni. Kelly kijelenté, hogy a koronának nincs szándokában a többi pontokkal eléállani. (Ujjab tetszés). Simon: köszönöm. Tehát azokra nézve kimondhatjuk az ártatlant. Campbell és Kelly beleegyeznek. A vádlottat erre ismét behozták, a vádirat illető részét felolvasták. A vádlott zavarba jött, védője azonban felvilágosítá a formaságról, s azután az esküdtszék újra megesküdt. Campbell lord kijelenté: „Uraim, miután a vádlottat sulyosuló többi gyilkossági tényeket illetőleg a vádban semmi bizonyíték meg nem állapítatott, önöknek kötelessége az „ártatlant” kimondani. Az esküdtszék újra visszavonult, s mindjárt visszatért, az „ártatlant” kimondására.

Erre a formaszerinti fölmentés következett. Bernard udvariasan hájtá meg magát a bírák és esküdtek előtt, s elhagyá a vádlottak helyét. A jelenet, mi ezt követé, egyik legrendkívülibb volt, mi e teremben valaha előfordult. Benn és künn roppant éljenzés és örömláma tört ki, mi sokáig szünni nem akart.

Bernard azonban még nem ment egészen. Az összeesküvés vád még nyomja. Ezen vád a királyi törvényszék elé utasítatott. Az ily kisebb bűnökben a kezesség elfogadtatik. A „Times” és „Sun” jelentik is, hogy Bernard, kezesség mellett még azon este szabad lábra állíttatott.

Bernard peréről érdekes és sok tekintetben tanulságos hallani az angol sajtó nyilatkozatát. A „Times” így emlékezik: „Az 1848-diki mozgalom óta nem volt Angliában oly nagy fontosságú per, mint a Bernard Simoné, a kit az esküdtszék a Napoleon császár elleni gyilkossági merény vádjá alól fölmentett. Az éppen bevégződött per általános, nemzetközi érdekek bir; tanácskozások előzték meg, melyeknek szenvedélyességei Európában aggodalmakat ébresztettek, s egy nagy külföldi hatalom miniszterei a pert előidéző körülmények által oly nyilatkozatra hagyták magokat ragadtatni, melyeket mellőzni és megbocsátani lehet, de elfeledni nem. Azt se tagadhatni, hogy a francziák császára, valamint kormányunk, az elítéltetés által vélték elháríthatni sok nehézséget. A köztársasági menekült azonban, méltán vagy érdemtellenül, nem vitatjuk, a hallgatni teljes részvétét bírta, s nem tagadhatni, hogy az esküdtek politikai és nemzeti érzelmeinek befolyása volt az itélet-mondásra: itéletek mindazáltal előre látható, s hasonló esetben nem is várhatni egyebet. A ki azon osztály határozott demokratikus

irányára gondol, a melyből Londonban az esküdtszék kikerül, tudhatja, hogy ez esküdtszék élénk rokonszenvvel viseltetik mindenki iránt, a kit nézetek szerint valamely kényuri kormány ösztönzésére üldöznek, s hogy a tanuallomások mellett fennmaradt legkisebb kételyt is felhasználják a vádlott érdekében. A jelen esetben hiányzott a bűnlelki lánctalában egy szem, mely a vegytani anyagok vásárlását, a mit Bernarda rástűtöttek, a császár elleni merény kísérletével összeköttetésbe hozza. Bernard maga megmondta, hogy ő mindig és mindenütt összeesküdött, hogy az olasz szabadság érdekében szőtt összeesküvésbe be volt avatva; hogy a granátok, revolverek és Rudio szolgálatai e célra szolgáltak. Orsini és Pierri Párisba mentek általában forradalmi mozgalmak előmozdítása végett, s nem azért, hogy a császár életére törjenek, s Párisban tartózkodásuk alatt forraltak a merény tervét, s Bernard tudta és beleegyezése nélkül hajtották végre. Ennyiből állott a vádlott egész igazolása, s egyáltalában nem olyas, a mi a tanuallomásokkal ellentéteznék. Meglehet, hogy az oly szenvedélyes rajongó lelku remények, minők azon olaszok, hirtelen jöttek azon gondolatra, hogy a császárt, mint olasz terveik főakadályát, eltegyék az útból. Mondtuk, hogy hasonló esetben várható volt ezen ítélet. A bírak minden intései se vehetik rá az esküdtszéket, hogy a politikai pert ne politikai szempontból tekintsek. Miután a külföldön elkövetett közönséges és közvetlen gyilkolási esetekre hozott büntető törvényt hozták elő, hogy egy menekültet egy korlátlán külföldiuralgó életé ellen szőtt összeesküvés miatt elítéljenek; s mindenki tudta, hogy a pert diplomáciai viszály és kabinetváltás előzte meg: elképzelhetjük, hogy az esküdtszék azt gondolhatná, politikai célból akarják a törvényt felhasználni, s kötelességének tekintik meggyőztetni a játékot. Makacs határozottsággal vonakodott az esküdtszék és közönség egyaránt közönséges gyilkost látni Bernardban. Csak a kényuralom elleni összeesküvőt látott benne stb. — Oly államban, mint Franciaország, a hol minden fennálló hatalom alapítása vérbe került, nem tekinthetni angol mérték szerint a dolgokat. Ott színtoly kimagyarázható a felforgatás, és önbíráskodás, mint nálunk a bill háromszori felolvasása. Mi a katolikusok emancipációjáról, reformbillünkről, a szabad kereskedési törvényről beszélünk; a francziák júliusi, februári napjaikról és december 2-dikáról. Az esküdtszék ez okból nem akarta Bernardot a szigorú angol morál szerint ítélni meg. A köztársaságot

erőszakosan döntötték meg; aztán a császársg következett, s ezt is erőszakosan akarják felforgatni. Miért csavarjuk el törvényeinket, hogy az egyiket a másik ellen védjük? Ily formán okoskodik azon osztály, melyből az esküdtszék való; s a közönség igazoltságától se volt ment az esküdtszék. Ítélete fölött nem feladatunk ítéletet mondani; de a mit történt, várható volt, s a kormány legjobban tenné, ha felhagyna minden további üldözéssel. Emlékezzetek III. Napoleon, hogy bajtársai, Vandrey és Laity, 1836-ban szintén fölmentettek, bár fegyverrel kezökben fogták el őket; az esküdtszéki ítélet tehát nincs előzmény nélkül. Az emberek nem csupán ítélőhelettséggel vannak felruházva, hanem szenvedéllyel is; s a jelen év kezdetén történt keserű viták után bizni lehet, hogy az esküdtsek nemcsak a tanuallomásokat, hanem ítéletek eredményeit is figyelembe veszik.

A „Herald” nem kételkedik, hogy az esküdtsek becsületesen jártak, s hogyha Mr Edwin ékesbeszédű, de nagyon karhóztatandó szónoklata után indultak, öntudatlanul követték e befolyást. De kijelenti, hogy az eredményt merőben megfoghatatlannak tartja. Az „Observer” aggódik a két nyugati hatalom közti meghasonlás növekedése miatt, s nem titkolja, hogy sehogy sincs kedvére Bernard fölmentése.

Az „Advertiser” és „Daily News” azon elvet állítják fel, hogy a hol a vádló politikai nézetekből indul ki, az esküdtseknek is politikai szempontok által kell magokat vezettetniök. Az elsőbbiek fölött szentül hiszen Bernard ártatlanságában is. A hol, úgy mond, három kormány szövetség egy tehetetlen, ismeretlen menekült ellen: ott olyan tanubizonyságokra van szükség, melyekhez legkisebb kétség se fér. De a bizonyítékok nem voltak kielégítők. Az üldözési politikának véget vetett az esküdtszéki ítélet.

Pelissier tbnagy 15-kén Doverbe érkezett. Elfogadása nagy fényvel történt, s a községtanúsok üdvözlő iratot nyújtott neki át. Mindemellett is nem a legkellemesebben érinthette a vítész nagy követet Bernardnak teljes fölmentése, s a hivatali működésének már első perczeiben nem csekély nehézségekkel fog alkalmast megvívni. Azt írják ugyan az „Indi-nek”, hogy Napoleon császár egy új kien-gesztelődési alkalmat készül előállítani, — a Cherbourgban tartandó nagy ünnepekre t. i. — a melyek ellen az angol parlamentben csak most nem igen barátságos nyilatkozatok történtek. — Victoria királynőt meg akarja hívni, s Cowley lordnak mostani Londonba utazása ten-

né meg erre az első bevezető lépéseket: ánde, ki kezdesdük arról, hogy a Derby-kabinet, a melynek tartósságát a franczia kormány jelenleg oly igen ohojtja, nem fog-e Bernard fölmentése, s ennek szükségképpeni következményei által megingatlatni? S mily viszonyokat idézhet elő egy új miniszter-csere Angliában a két hatalom közt, ki lenne képes azt ma megjövendőlni.

Olaszország. — Turinban f. hó 13-kán kezdék meg az ő s s z e e s k ü v é s i törvényjavaslat tárgyalását. A viták még f. hó 17-én is folytak, a nélkül, hogy eredményt idéztek volna elő. A legtöbb szónok e napig a törvényt mellett szólt, s a beszédek nagy részét Franciaország iránti feltünően barátságos érzület lengi át. A törvény elfogadása iránti hihetőség növekedni látszik, ha szintén az némely nem jelentéken módosítást nem kerülhet iski. Gróf Cavournak akkor nem lett volna a fenyegetett visszavonuláshoz oka — mely fenyegetést azonban a „Cagliari” ügynek legújabb fordulat előtti kedvezőtlen állása idézhette elő.

Cavour gróf a kamarában tartott beszédekben összefoglalá a kabinet külpolitikájának menetét. Az előterjesztett törvény — szerinte — nem különymás által van előidézve, hanem az természetes következménye a belföldisajtó egy része féktelenségének, s a Viktor-Emanuel élte elleni vétkek terveknek. Jó s tartós szövetségek szükségese az országra nézve; a Napoleon kormányávali szövetség legelőnyösebbnek látszik. A miniszterium semmi olyan törvényt se hozna a kamará elé, mely a nemzet méltóságán csorbát ejtene. A miniszterium a jelen törvény elfogadását kabineti kérdéssé teszi.

UJ POSTA

Londonból april. 23-án távirják, hogy „az alsóház azon éji ülésében a főállamügyész Roebuck interpellációjára kijelenté, hogy a kormány Bernard további törvényt széki üldözésével felhagy. — Wise indítványa a diplomáciai szolgálat fölötti parlamenti ellenőrség iránt elvetetett. — A felsőházban a zsidóbill másodikor felolvasatott.”

Mig Londonban foly a Bernard fölmentése fölötti örömmujongás, s már aláírás is alakult, melynek czélja Mr. James védbeszédét 2 millió példányban szétterjeszteni: azalatt a hivatalos és félhivatalos Páris dühöng mérgeben az angol esküdtszék fölmentő verdecije miatt, s kész volna e mérget a csatornán is által önteni, csak

hogy lehetne. Egyébiránt párisi illetékes körökben remélik, hogy a dolog illeték kimenetele a két nemzet közti viszonyokban mitse fog változtatni, hisz az angol kabinet maga mindent megtett mi erejétől telt, s lord Derby ezen kívül a tuileriák kabinetét biztosította, miképp minden igyekezettel azon leed, hogy a menekülteket a franczia dynastia elleni összeesküvésben meggátolja. Ezen nyilatkozat itt jól lön fogadva, s úgy hiszik, hogy nem sokára az egész vitály feledve lesz.

A turini országgyűlésen a franczia kormány által sugalt törvényjavaslat nagy szótöbbséggel lön fogadva. Cavour gróf addig kavart és kevert, míg törekvése legalább pillanatnyi sikert aratott. De nem minden igazi szakács, a ki nagy kalánt veszen kezébe. Megvállal, mennyit és meddig használata a Cavour-kavarek önmagának és hazájának is. Cavour gróf czifra beszédet szavalt el a phrasist kedvelők bámulatára, melynek rövid veleje az: hogy Károly Albert politikája a harcmezőn kudarcot vallott; tehát a diplomácia mezején kell azt folytatni. Világosabban már nem lehet szólni, s a többi hatalmasság, nevezetesen pedig Ausztiria tudhatja most, hányadán van. — 1849-ben — ugymondja Cavour — Napoleon Lajos köztársasági elnök kész vala Szárdinát Ausztiria ellen segíteni, ha a párisi nemzeti gyűlés és a franczia miniszterek nem gátoltak volna. — Napoleon Lajos nem mondta talán, de mindenestre gondolta azt, a mit Cavaignac katonai őszinteséggel kimondott: „A ti kedvetekért nem lehet nyíltan szakítanunk Ausztriával.” S a mit Napoleon L. köztársasági elnök korában gondolt, azt császár letére most még hihetőbben gondolja.

A párisi conferentia egybelépését május közepe tájára mint bizonyost hírlik. A portán legalább nem fog mulni, mert annak kövefe f. hó 15-kén elindult Párisba. Egy porosz lap azt hiszi, hogy a conferentia ezzel végképpen fel is fog oszlani.

A montenegrói ügyet diplomáciai ton fogják elintézni, s a fejedelemség határait se osztrák se török haderő nem tependi át. A török katonaság rövid időn visszatérhet Stambulba; a fejedelemség ügye a párisi értekezleten is szóba fog hozatni. Szerbia és Bosznia ügyeinek elintézése szoros összefüggésben van a Hat-humajum kérdésével.

Bécsi börze. — Aprilis 24-kán. Erdélyi urberi papir 78 $\frac{1}{4}$. Magyar urberi papir 80 $\frac{1}{4}$. Nemzeti kölcsön 84 $\frac{1}{16}$. Arany 8 darabja 4 ft 51 $\frac{1}{16}$ kr. Ezüst 5 $\frac{3}{8}$.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbérkárptólási tőke-utalványozás.

A kolozsvári es. k. megyei törvényszék utján febr. 6-ról 1858. gr. Csáki Rozália Komáromi Györgynek dalli, sz. máriai, posai, vaskapui milványi, borzovai, pusztai-rajtolezi b. u. 13972 ft 56 kr. — Sza b o Lajos, Ferenc és Károlika mint Szabó József örököseinek milványi, szent-

miklósi b. u. 977 ft 30 kr. — Kornis Zsuzsanna öz. gr. Kornis Elekné és gyermekeinek disznajói, m. hodáki, erdő szakái, m. hodáki, dédai, ligeti birt. u. 1812 ft 47 kr. — mesterházi, topliczei b. u. 2230 ft urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók jun. 15-ig tárgyalási nap aug. 10-ke délelőtt 9 órakor.

A károly-fejérvári es. k. megyei törv. szék utján febr. 20-ról 1858. Sárdi László örököseinek sárdi b. u. 341 ft 47 $\frac{1}{2}$ kr. — Nagy Anna özvegy Kővér Józsefnének szász-ujfalusi, maros-sz. királyi, magyar- és alsó-orbói birt. után 6822 ft 19 $\frac{1}{2}$ kr. — Csókai Rozália báró Kemény Sámuelné örököseinek, b. Kemény Zsigmond, Kemény Agnes és Kemény Jánosnak

kis-enyedi, magi, ecseleői, maros-kapudi birtoka után 3476 ft 34 $\frac{1}{2}$ kr. — Bihar y Imrénének fugái b. u. 350 ft. Hosszutelek után 2445 ft 25 $\frac{1}{2}$ kr. — gr. Bánffy Miklósnak gambuczi birtoka után 507 ft 17 $\frac{1}{2}$ kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók folyó évi május 31-ig. Tárgyalási nap július 30-dika, d. e. 9 órakor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(420)

(1—2)

Biasini Domokos pest-brassói gyorsutazási intézete igazgatóságának van szerencséje a t. cz. utazó-közönséggel tudatni, hogy a vasúti vonal egészen N.-Váradig elkészültén, a közönség használatára ki is nyílt, tehát gyorskocsij Kolozsvár és Nagy-Várad között május 1-50 napjától 1858. hetenként négyszer fognak indulni, u. m. Kolozsvárról N.-Váradra minden vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton reggeli 6 órakor, N.-Váradról Kolozsvárra minden vasárnap, hétfőn, szerdán és pénteken reggeli 6 órakor. Egy utas ára Kolozsvártól N.-Váradig, vagy vissza, kényelmes u. ruganyos kocsi-én, 8 ft. 30 font szabad poggyászzsal. Felvételi iroda Kolozsvárt Biasini vendégfogadója, N.-Váradon Zöldi-vendégfogadóban. — Pakéták is szállítanak árlajstrom szerint 26 óra alatt Pestről Kolozsvárra.

Kolozsvárt, april 28, 1858.

BIASINI DOMOKOS, pest-brassói gyorsutazási intézet tulajdonosigazgatója.

(423)

A cs. k. megerősített nyert erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulatnak f. évi május 2-án délelőtt 11 órakor, Kolozsvárt a belső közepetüzében 457 számú Oc s a i-ház emelet részében levő igazgatósági iroda teremében közgyűlése leend; melyre a társulat t. cz. tagjait tisztelettel meghívja az igazgatóság.

(Bélyegmentes)

(419)

Hirdetmény.

A dévai n. casinónak közgyűlése f. év május hónapja 15-dik napjára határozatván: tisztelettel kérelek az ir intézet alapító s évi részvényesit, hogy ezen gyűlésre megjelenjen szíveskedjenek. — Déva, apr. 15-én, 1858.

A casinói választmány.

(422)

Bolt eladás.

A szászvárosi kerületben Szászvárost a piac szögletén Bregyár Miklós czege alatti jó hírben levő singes, és minden nemű diszkelmekkel ellátott, körülbelül husz — huszonöt ezer p. forintot érő kereskedés kedvező feltételek mellett eladó.

(1—2)

Bővebben értekezhetni a tulajdonos Bregyár Miklóssal Szászvárost saját házával; azonban addig is könnyebb tájékozhatás tekintetéből a főbb pontok ezennel közöltnéek:

a) Inventáltván a bolt, a kitünendő árnak lefizetését 4, legfőlebb 5 év alatt kívánja a tulajdonos.
b) Biztosítás végett a bolti árt legalább kétszer felőre értékű fekvő jószág kimutatását és lekötését kívánja a tulajdonos, vagy pedig egy eleendő birtokos jóttalását; önként értendő: hogyha az egész ár egyszerre letéteik, akkor nem szükség a biztosíték, ha pedig csak fele, úgy csak a más felére, szóval a fizetetlen összegre kell a hypothea.

c) A kelmék bécsi árának 5—6 procent rabattja engedtetik, a mint t. i. a fizetés nagyobb vagy kisebb részletben történend Szászváros april. 19, 1858. Bregyár Miklós, n. kereskedő.

(424)

(1—3)

Wittich József könyvkereskedésében M.-Vásárhelyt kaphatók:

VAJDA DÁNIEL ily czimű munkája: „Borászati közlemények a magyar pinceszagadászat mezejéről”, egy könyvmatu táblával. Ára füzve 1 ft 45 kr ezüstben. — VAJDA DÁNIEL mustmérleget meredénynyel együtt, jól becsomagolva fatokba. Ára 2 ft p.